

Valtuustoaloite:

Huumekuolemien ehkäisy Pohjanmaan hyvinvointialueella

Huumekuolemien määrä on kasvanut Suomessa 2000-luvun aikana rajusti. Suurin osa kuolemista on tapaturmaisia ja estettävissä olevia myrkytyskuolemia, joissa yhdistyvät esimerkiksi lääkeopioidit, alkoholi ja rauhoittavat lääkkeet. Hoitoon hakeutumisen kynnyksen madaltaminen on välttämätöntä, sillä suuri osa huumekuolemista tapahtuu palvelujärjestelmän ulkopuolella.

THL:n huumeekuolemien ehkäisyn mallissa korostetaan hyvinvointialueiden keskeistä tehtävää asukkaiden terveyden ja turvallisuuden edistämisessä sekä huumehaittojen ehkäisyssä. Palvelujen saavutettavuus, yhteistyö ja tutkittuun tietoon perustuvat menetelmät ovat ratkaisevia huumeekuolemien vähentämisessä.

Ehdotamme, että Pohjanmaan hyvinvointialue käynnistää THL:n huumeekuolemien ehkäisyn mallin mukaisia toimenpiteitä. Toimenpiteet, joihin hyvinvointialue voi ryhtyä:

1. Opioidikorvaushoito nopeasti ja matalalla kynnyksellä: taataan nopea pääsy korvaushoidon arvioon ilman lähetettä, kehitetään liikkuvia korvaushoidon palveluita ja etäasioinnin mahdollisuuksia
2. Liikkuvien ja jalkautuvien palvelujen vahvistaminen: laadukas päihde- ja terveysneuvonta alueen eri osiin yhteistyössä järjestöjen kanssa, jalkautuminen verkkoalustoille
3. Kotiin jaettavan naloksonin käyttöönotto: pilotoidaan kotiin vietävä naloksoni ja opastus sen käyttöön yliannostusriskissä oleville, tarjotaan läheisille ja vertaistoimijoille tietoa yliannostuksen tunnistamisesta ja tilanteessa toimimisesta
4. Yhteistyön tiivistäminen viranomaisten ja järjestöjen kanssa: kehitetään selkeät toimintamallit poliisin ja ensihoidon yhteistyöhön avun hälyttämisen esteiden vähentämiseksi, hyödynnetään kokemusasiantuntijuutta palvelujen suunnittelussa
5. Stigman vähentäminen: koulutetaan henkilöstöä kohtaamaan huumeita käyttäviä ihmisiä kunnioittavasti ja tuomitsevuutta vähentäen, lisätään viestintää huumeekuolemien ehkäisystä ja hoitoon hakeutumisesta
6. Eriyinen painotus nuorten suojelemiseen: tehostetaan varhaista tukea, päihdeseulontoja, perhetyötä ja yhteistyötä kuntien nuorisopalveluiden kanssa sekä panostetaan laadukkaaseen päihdekasvatukseen

Lisäksi on tärkeää, että vieroitushoitoon pääsee nopeasti. Mikäli asiakas joutuu jonottamaan vieroitukseen pitkään, menetetään potentiaalisesti paras momentum vieroituksen onnistumiseksi. Myös nivelvaihe vieroituksesta kuntoutukseen on saatava sujuvaksi ja kuntoutusjaksot riittävän pitkiksi.

Näillä toimilla vähennetään yksittäisten ihmisten, perheiden ja koko hyvinvointialueen inhimillistä ja taloudellista kuormaa. Huumeekuolemien ehkäisy on vaikuttavaa, kustannustehokasta ja hyvinvointialueen lakisääteinen tehtävä.

Vaasassa 1.12.2025

Charlotta Ekman (Vihreät)